

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 214/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o., M., zastúpenej advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 a postupom Krajského súdu v Trnave, ako aj vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. januára 2008 doručená sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o., M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb

36/2005 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“), ako aj vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 konal okresný súd o žalobe spoločnosti Z., spol. s r. o. (ďalej len „žalobca“), ktorou sa žalobca domáhal od sťažovateľky zaplataenia 4 078 036,50 Sk s prísl. z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Žalobca sa návrhom podaným okresnému súdu 14. decembra 2004 domáhal, aby v tejto veci bol vydaný platobný rozkaz, ktorý okresný súd vydal 12. júla 2005 pod č. k. 8 Rob 88/04-30. Z dôvodu podania odporu sťažovateľkou proti uvedenému platobnému rozkazu konal v tejto veci okresný súd ďalej pod sp. zn. 22 Cb 36/2005, pričom na pojednávaní konanom 20. januára 2006 sťažovateľka ústne do zápisnice uviedla: „(...) *pokiaľ by súd dospel k názoru, že pohľadávka žalobcu je oprávnená tak si uplatňujeme svoju pohľadávku vyplývajúcu zo zmluvných pokút (8 090 000,- Sk – skryté vady a 39 790 000,- Sk zjavné vady) v zmysle § 98 O. s. p. na započítanie žalovanej sumy a príslušenstva.*“

Vzhľadom na skutočnosť, že uvedený návrh sťažovateľky nespĺňal náležitosti vzájomného návrhu, okresný súd ju uznesením zo 17. apríla 2007 vyzval, aby nedostatky tohto návrhu odstránila s uvedením, či ide o vzájomný návrh alebo iba o obranu voči žalobe, pretože podľa poučenia okresného súdu [§ 98 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] o vzájomný návrh ide iba vtedy, ak sa žalovaný domáha proti žalobcovi započítania vyššej sumy, než o akú ho žalobca žaluje „*v opačnom prípade sa taký prejav posudzuje ako obrana proti návrhu*“. Súčasne okresný súd v predmetnom uznesení konštatoval, že nároky žalovaného proti žalobcovi „*nie je možné podmieňovať pozitívnym rozhodnutím vo vzťahu k nároku žalobcu*“. V podaní z 3. mája 2007 sťažovateľka ako reakciu na uvedené uznesenie okresného súdu uviedla, že svoje pohľadávku na započítanie voči žalobcovi si uplatňuje „*len do výšky žalovanej sumy a naše prejavy treba v zmysle § 98 O. s. p. posudzovať len ako obranu proti návrhu*“. Podanie z 8. októbra 2007 však sťažovateľka označila už ako „*vzájomný návrh*“ s tým, že voči žalobcovi si uplatnila

pohľadávku v celkovej sume 48 705 931 Sk, ktorej započítanie opäť podmienila skutočnosťou, že by okresný súd žalobnému návrhu žalobcu vyhovel.

Uznesením č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007 okresný súd vylúčil na samostatné konanie vzájomný návrh sťažovateľky z dôvodu, že v súvislosti s jeho posúdením treba vykonať rozsiahle dokazovanie týkajúce sa nedostatkov diela, ako aj existencie a rozsahu škody, z dôvodov ktorých si sťažovateľka uplatnila proti žalobcovi pohľadávku na započítanie, pričom v konaní o žalobnom nároku žalobcu bolo už vykonané dostatočné dokazovanie, aby bolo možné vo veci rozhodnúť. Následne rozsudkom č. k. 22 Cb 36/2005-250 z 24. októbra 2007 okresný súd žalobnému nároku žalobcu v plnom rozsahu vyhovel. Sťažovateľka sa proti predmetnému rozsudku odvolala podaním z 19. decembra 2007.

V podanej sťažnosti sťažovateľka vyjadruje svoj nesúhlas s uznesením okresného súdu č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007, ktorým bol na samostatné konanie vylúčený jej vzájomný návrh, ktorým si voči žalobcovi uplatnila pohľadávku na započítanie, a súčasne v sťažnosti poukazuje aj na procesno-právne pochybenia okresného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla: „*Súd teda má rozhodovať v súlade s O. s. p., má prejednať vec, ktorá patrí do jeho právomoci a rozhodnúť spravodlivo na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti - § 153 ods. 1 O. s. p., čo sa v danom prípade nestalo, keď napadnuté uznesenie súdu fakticky neguje naše právo na obranu zakotvené v § 98 O. s. p., pričom v priebehu konania došlo k závažnému porušeniu hmotnoprávných i procesných predpisov.*“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľa V. spol. s r.o., M. (...) na spravodlivé rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave pod č. 22 Cb 36/2005 porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu v Trnave zo dňa 19. 10. 2007 č. 22 Cb 36/2005-240 sa zrušuje a Okresnému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Trnave sa prikazuje vo veci ďalej konať a rozhodnúť bez zbytočných prietahov.

Okresný súd v Trnave je povinný nahradiť V. spol. s r. o. M. trovy právneho zastúpenia v sume Sk 65.680,- (...) k rukám advokáta JUDr. J. V. na účet (...) vedený vo Všeobecnej úverovej banke a. s. pobočka P., (...) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Sťažovateľovi sa priznáva suma Sk 10,000.000,- (...) slovenských z titulu primeraného finančného zadostučinenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, je viazaný návrhom sťažovateľky, ktorá je v danom prípade zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy) a v súvislosti s tým konaním, resp. rozhodnutím (postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/05 a uznesením č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení iných práv (čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 4 a čl. 48 ods. 1 ústavy), ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, treba podľa názoru ústavného súdu považovať iba za súčasť jej argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

1. K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy

Podstata námietok sťažovateľky týkajúcich sa porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v jej tvrdeniach, že uznesením č. k. 22 Cb 36/2005-40 z 19. októbra 2007, ktorým okresný súd vylúčil na samostatné konanie jej vzájomný návrh, ktorým si uplatnila voči žalobcovi na vzájomné započítanie svoju pohľadávku, jej bolo znemožnené brániť sa zákonom predpokladaným spôsobom v súdnom spore proti finančným nárokom žalobcu, a tým jej mal byť znemožnený prístup k spravodlivému súdu.

Podľa § 97 ods. 2 OSP vzájomný návrh môže súd vylúčiť na samostatné konanie, ak by tu neboli podmienky pre spojenie vecí.

Z citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že všeobecný súd má legitímne právo vylúčiť vzájomný návrh žalovaného smerujúci proti žalobe žalobcu na samostatné konanie po splnení zákonných podmienok. Jedným z predpokladov na spojenie vecí (§ 112 OSP) je ich skutková súvislosť a v prvom rade zreteľ na zachovanie hospodárnosti konania.

V danom prípade okresný súd vylúčil vzájomný návrh sťažovateľky na samostatné konanie s odôvodnením, že preukazovaním (dokazovaním) skutkového stavu tvrdeného sťažovateľkou v jej vzájomnom návrhu by sa podstatne narušil záujem nielen súdu, ale aj účastníkov na hospodárnosti konania vedeného pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 o žalobe žalobcu, dokazovanie ohľadom ktorej bolo už navyše podľa konštatovania okresného súdu dostatočné na vyhlásenie rozhodnutia.

Skúmanie skutočnosti, či sa úsudok okresného súdu o dostatočnosti dokazovania týkajúceho sa žaloby žalobcu, alebo o nevyhnutnom rozsahu dokazovania o vzájomnom návrhu sťažovateľky a jeho dopade na hospodárnosť konania vedeného pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 javí ako opodstatnený, nie je v kompetencii skúmania ústavného súdu. Podľa ustálenej judikatúry ústavný súd zásadne nemá oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 276/06). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01, I. ÚS 276/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd aplikoval na daný prípad ustanovenie § 97 ods. 2 OSP spôsobom, ktorý je dostatočne a ústavne akceptovateľne zdôvodnený a nedá sa mu vyčítať arbitrárnosť.

Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je Občiansky súdny poriadok (napr. II. ÚS 122/05).

Pokiaľ ide o tvrdenia sťažovateľky, že uznesením č. k. 22 Cb 36/2005-240 z 19. októbra 2007 jej bol znemožnený prístup k súdu pokiaľ ide o prerokovanie merita jej vzájomného návrhu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke okresný súd neodoprel spravodlivosť, iba konanie o jej vzájomnom návrhu vylúčil na samostatné konanie, v rámci ktorého bude riadne prerokovaný a bude o ňom rozhodnuté. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 44/08).

Vzhľadom na uvedené zistenia ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľka namietala aj porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005, ako aj postupom krajského súdu v konaní, ktoré sťažovateľka neoznačila.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu tohto základného práva, pretože jeho porušenie sa namieta v konaní počas vzniku procesnej situácie alebo procesného stavu, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

V súlade so svojou judikatúrou (II. ÚS 32/00, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 61/03, II. ÚS 298/06) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 24. októbra 2007, ktorým žalobe žalobcu vyhovel. Proti rozsudku podala sťažovateľka 19. decembra 2007 (t. j. pred podaním sťažnosti) odvolanie, v dôsledku čoho okresný súd predložil spis krajskému súdu, ktorý podľa zistenia ústavného súdu o odvolaní koná od 22. februára 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cob/61/2008.

Sťažnosť na postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 bola ústavnému súdu doručená 14. januára 2008, teda po tom, ako okresný súd vo veci meritórne rozhodol. V čase podania sťažnosti už okresný súd nebol oprávnený vo veci

konať, nemohol ovplyvniť priebeh konania, a teda ani porušiť označené právo sťažovateľky, pretože vyhlásením rozsudku vo veci samej (24. októbra 2007) a jeho doručením okresný súd vykonal všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky. Ďalšie úkony alebo postupy už okresný súd v tomto štádiu nemohol vykonávať, a preto bolo treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty skončila vyhlásením rozhodnutia vo veci samej pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Tento skutkový stav bol so zreteľom na obsah sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť sťažovateľky je aj v tejto časti (vo vzťahu k namietanému postupu okresného súdu) zjavne neopodstatnená. Z tohto dôvodu ju ústavný súd odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nemohlo dôjsť ani postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cob/61/2008, ktorý podľa zistenia ústavného súdu začal v predmetnej veci konať až 22. februára 2008, t. j. 21 dní po podaní sťažnosti sťažovateľkou, takže z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

Nad rámec ústavný súd aj napriek jeho viazanosti petitom sťažnosti konštatuje, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 nemohlo dôjsť ani

k porušeniu základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu, pretože ústavný súd z rozvrhu práce okresného súdu na rok 2007, ktorý je verejne prístupný na internete, zistil, že s účinnosťou od 5. februára 2007 (čl. VII, dodatok č. 3 k rozvrhu práce na rok 2007) boli nevybavené veci z registra „Cb“ v oddelení 22 sudcu okresného súdu JUDr. P. L. prerozdelené medzi sudkyne JUDr. B. Ť. a JUDr. A. I. Z príloh sťažnosti je zrejmé, že vec vedená pod sp. zn. 22 Cb 36/2005 bola v súlade s uvedeným pridelená od 7. februára 2007 do senátu JUDr. A. I. Následne s účinnosťou od 2. apríla 2007 (čl. X a XI, dodatok č. 7 k rozvrhu práce na rok 2007) boli z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti JUDr. A. I. (pozri vysvetlivky k bodu 10 v dodatku č. 7) nevybavené veci v jej senáte vedené v registri „Cb“ prerozdelené medzi sudkyne JUDr. B. Ť., JUDr. M. V., Mgr. R. G. a sudcu Mgr. J. M.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti na rozhodnutie, ktorou sa sťažovateľka domáha ich priznania, nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2008